

Prædiken til pinsedag

Joh. 14,15-21

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: *Jesus sagde: »Elsker I mig, så hold mine bud; og jeg vil bede Faderen, og han vil give jer en anden talsmand, som skal være hos jer til evig tid: sandhedens ånd, som verden ikke kan tage imod, fordi den hverken ser eller kender den. I kender den, for den bliver hos jer og skal være i jer. Jeg vil ikke efterlade jer faderløse; jeg kommer til jer. Endnu en kort tid, og verden ser mig ikke længere, men I ser mig, for jeg lever, og I skal leve. Den dag skal I erkende, at jeg er i min fader, og I er i mig og jeg i jer. Den, der har mine bud og holder dem, han er den, der elsker mig; og den, der elsker mig, skal elskes af min fader; også jeg skal elske ham og give mig til kende for ham.«*

Johannesevangeliet 14,15-21

Nu er det fuldkomment. Nu har Jesus fuldt bragt sin gerning. Hvis julen er begyndelsen på Guds henvendelse til sin skabning ved at sende sin søn til jorden som et menneske. Og hvis påsken er afslutningen og fuldendelsen på Jesu virke, fordi han afslutter sin åbenbaring af Gud ved at give sit liv i korsdøden, og Gud fuldender det ved at stå ved denne åbenbaring af sig selv i opstandelsen. Så fuldkommengøres det i pinsen ved at gøres til virkelighed for os. Gud har vedkendt sig sin skabelse gennem sin søn; han har åbenbaret sig selv gennem denne søn; og nu giver sønnen ånden til os, så dette kan være den virkelighed, vi lever i. For nu ved vi, at den historie vi har hørt siden jul om Guds søn, er vores historie. Den virkelighed, der er udtrykt gennem Guds søns fødsel julenat, hans død på korset langfredag og opstandelse påskedag. Den virkelighed bliver vores virkelighed, når hans ånd kommer til os. For i hans ånd er vi inkluderet i hans virkelighed. "Den dag skal I erkende, at jeg er i min fader, og I er i mig og jeg i jer," siger Jesus i evangeliet. Det, der blev hans virkelighed påskedag, er vores virkelighed i dag, pinsedag.

Grundtvig udtrykker det i alle de salmer, vi synger i pinsen. Hvordan kærligheds og sandheds ånd knytter jords og himmels hjerteband. Eller i den bøn, som vi ikke skal synge: "Ånd og ånder, kom ned fra det høje, Ånd, som med Fa-

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 828, 125. årgang
Maj 2024
ISSN 0901-2214

der og Søn er vor Gud! Kom, vore sjæle tilsammen at føje, kom at berede den himmelske brud; kalde, forsaml og Jesus forklare, bygge Guds kirke, oplyse hans folk! Det er din gerning, lad os den erfare, vær i vort hjerte Guds kærligheds tolk!” Det er i besyngelsen af sammenhængen mellem himmel og jord, fællesskabet mellem de troende og det, de tror på, enheden mellem Gud og mennesker, når jorden er løftet mod himlen, og himlen er sænket mod jord, at Grundtvig er allerstærkest. Når han lader tungen gløde, så den syngende menighed bliver ét på tværs af tid og sted, og alle modersmål hensmelter i et evigt halleluja.

For det er den virkelighed, vi fester for i dag. Den virkelighed, som Guds søn indstiftede på jorden, og vi er inddraget i, og vi er ét i. Den virkelighed står i modsætning til verdens virkelighed, for verden kan ikke modtage den, for den har ikke sans for den. Verden kender den ikke. For i verden gælder en anden virkelighed, end den virkelighed Talsmanden, sandhedens ånd står for. Helligånden forener. Den kommer som tunger af ild og lader alle forstå det samme. Den kommer som Jesu åbenbarings virkelighed, der forener alle i ham, så de er i ham og han i dem. Ånden er enheden. Verden er det modsatte. Verden er splittelsen. Det fremgår af Johannesevangeliets første afsnit. Ordet, der bliver kød i Jesus Kristus, og som er identisk med den ånd, som alt er skabt ved, kommer følgelig til sit eget, når han kommer menneskeverdenen i møde. Men hans egne vil ikke kendes ved ham. Menneskeverdenen er i opposition til sin skaber. Den vil ikke være nogens eget, den vil være sit eget, og sætter skel mellem sig selv og alt andet. Således bliver den fremmed for sin skaber, der vil have den som sit eget. Den er hans eget, men vil være fremmed for

ham, fordi den vil være sig selv. Og således bliver den fremmed for sig selv, for den skulle se og kende ham og forstå sig selv som hans eget; nu forstår den sig som sit eget. Den skulle kende sig selv i enheden med ham, nu forstår den sig selv i forskellen til ham.

Forskellen bliver det grundlæggende karaktertræk ved verden. Forskelle bliver udhævet og udstillet som noget særligt fint og beskyttelsesværdigt, fordi man definerer sig selv i forhold til forskellene. Det er det, der adskiller mig fra de andre, der gør mig til den, jeg er. Min identitet er i forskellene, adskillelsen, differensen. Derfor kan jeg ikke være den, jeg er, hvis jeg skal være som alle andre. Min identitet må være unik. Derfor er der en indbygget logik i, at ikke bare identitetspolitikken medfører en stadigt voksende mængde af forskellige identitet med stadigt længere bogstavkombinationer, men også at identiteter, der aldrig tidligere er blevet fremhævet som noget særligt, nu også udgør noget særligt. Den hvide, midaldrende mand især. Som en naturlig konsekvens af identitetsdebatten er det, der før var det, alle identiteter adskilte sig fra, nu selv blevet en identitet, som nogle ser sig nødsaget til at forsvare.

I et fra prædikestole ofte citeret essay af Karl Ove Knausgård gør han sig morsom over den udvikling. Han nævner et slogan fra en svensk kampagne mod et indvandrerfjendsk parti: Vi gillar olika. Vi kan lide forskellighed. Men det er jo ikke sandt, reflekterer Knausgård, for de kan jo netop ikke lide dem, der tænker anderledes end dem selv. Skulle det ikke i stedet hedde: Vi gillar lika. Vi kan lide enshed. Men det kan det selvfølgelig ikke, for identiteten ligger i forskelligheden, så forskelligheden må man fremhæve, selv om man

ikke bryder sig om dem, der ikke kan lide forskellighed. Hvorfor er det sådan, spørger Knausgård. Og så kommer den sætning, der gør, at jeg kan huske, at det var på Njalsgade, at jeg hørte hans essay som lydbog. Han siger: Det er, fordi vi har glemt Kristus. Jeg måtte stoppe op og høre det en gang til. Den erklærede ateist og venstreorienterede stjerneforfatter mente, at identitetspolitikens fortrædelser og – går jeg ud fra – fremmedfjendskhedens forfærdeligheder skyldes Kristusglemsel. For, forklarer han, Jesus så ikke mennesker for deres forskelligheder. Spedalske og samaritanere, prostituerede og toldere var for ham ens, ifølge Knausgård. Jesus lagde ikke vægt på forskellene, der adskiller, men på det fælles, der samler. Det er nåde, for Knausgård. Det at få lov at være i forskelsløsheden, hvor det fælles menneskelige definerer, hvem man er.

Ved sin egen fars begravelse oplevede han det. Knausgård har fyldt seks store bind med erindringer, der har hans far som centrum, og ikke for det gode. Han ydmygede sine sønner med konstant kritik, så det kom til at sidde dybt i Karl Ove, at uanset hvad han gør, uanset hvor mange bøger han sælger, og hvor mange litterære priser han tildeles, er det ikke godt nok. Mindet om dengang han var 12-13 år og faderen så ham spille en fodboldkamp, men kun kommenterede den chance han brændte, sidder dybere i ham end alle hans succeser. Faderen gav sikkert et traume videre, som han selv havde fået af sin mor, der selv da han var blevet voksen kunne nedgøre ham, så en halvtredsårig mand dukkede nakkens som en tiårig, der får skænd. Alligevel sluttede faderen sit liv hos sin mor, hvor de sammen drak sig ihjel. Helt ynkeligt og ydmygende for alle parter var det, at han døde

siddende i moderens lænestol og hun – uvist af hvilken grund – lod ham sidde flere dage, inden hun tilkaldte hjælp. Hvordan skal man gøre regnskab over et sådant liv? Hvad skal man føle og tænke, når man som søn står ved hans grav? For Knausgård var det nåden, at faderen blev optaget i det almene. At præstens tale gjorde ham til en del af det fælles almenmenneskelige, hvor hans identitet ikke bestod i hans personlige forskelle, men gik op i den forskelsløse fællesmenneskelighed, som han var en del af som menneske. Nåden var ikke at gøre forskel.

Knausgård har forstået meget af kristendommen og dens budskab, selv om han ikke tror på den. Men fordi han ikke tror på den, reducerer han den og lader den udtrykke det alment menneskelige. Han kan ikke komme længere end sige, at nåden er ikke at være den, man har gjort sig til. Nåden er at være en del af det fælles. Han kan ikke se det, der er grundlaget for Jesu holdning; han kan ikke formulere begrundelsen for kristendommens forkyndelse. For han kan ikke sige, at Jesus kommer til sit eget. Han kan ikke se, at forskellene ikke falder bort i det forskelsløse, men bliver betydningsløse over for den, der kommer til sit eget, som har gjort sig fremmed for ham. Han kan ikke forstå, at Jesus i sine handlinger over for mennesker åbenbarer, hvem Gud er, så modsætningen mellem mennesker og Gud ophæves, når de i troen på ham indlemmes i fællesskabet mellem faderen og sønnen, med alle de forskelligheder de har. Så de bliver ét med ham, som han er ét med faderen. Det, Knausgård har glemt, er ånden, for i den inkluderes vi i den virkelighed, som Guds søn etablerede, da han kom til sit eget og åbenbarede sin fader, så vi ikke skulle være fremmede for ham, men hans eget.

For pinsen er festen for, at vi er hans eget. Så er det ikke forskellene, der definerer os; vores identitet er ikke bestemt af det, vi har gjort os til, men af den virkelighed, vi er inddraget i, hvor Gud er åbenbaret i sin søn, der gav sig selv hen i kærlighed til den verden, der ikke kendte ham. I den virkelighed forsvinder forskellene ikke i det forskelsløse, som om alt til sidst er ligegyldigt. I den virkelighed har Gud vist, hvem han er gennem sin søn. Og det gør forskellen. For så er det den virkelighed, vi skal leve efter, fordi vi er optaget i den. Det kan vi, fordi vi ikke skal gøre os selv til vores eget ved skabe os selv i forskelligheder og være noget andet, end det vi er i den virkelighed, hvor vi er hans eget. Det er ikke et alment menneskeligt vilkår. Det er det særlige, der gælder, når man modtager hans ånd og bliver bestemt af den. For det er fuldendelsen af hans gerning, at vi er ét med ham og hinden i hans ånd og skal leve livet nu som hans egne. Amen.

Jesper Tang Nielsen,

valgmenighedspræst i Vartov og Københavns
Valgmenigheder

Salmer:

290: I al sin glans nu stråler solen

300: Kom, sandheds Ånd, og vidne giv

282: Apostlene sad i Jerusalem

292: Kærligheds og sandheds Ånd

291: Du, som går ud fra den levende Gud

283: Fra Himlen kom den Helligånd

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Mariendal Kirke, Frederiksberg
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
- her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk